

Any XIV

Barcelona 2 de Maig de 1901

Ciclista qu' engresca 'ls cors
 ab sos juvenils ardors
 y arriba sempre á la meta.
 En amor y en bicicleta

La Huelga

Potser qu'algú 'm tatxi, per lo que vaig á dir, de poch amich de las reivindicacions obreras; no faltarà qui 's creurá després de haverme llegit, que jo soch un burgés de *tomo y lomo*. Rès més inexacte. 'M guanyo la vida *pencant* com un altre y potser ab més pena que molts altres.

Lo que hi ha, es que entre la veritat y mas conveniencias, opto per dir la veritat encara que no porti calsas y entre ser sincer ó socialista, opto per la sinceritat encara que 'm reventi la burgesia.

No hi puch fer més; es qüestió de carnaduras.

No sé si després de tant rodeig compendrán mos lectors ahont vaig á parar... Vaig á parar á la afirmació sincera è imparcial de que, aixó de las *huelgas*, *vagas*, *paros* ó com se digui, es una necetat, un perjudici y contraproduhent además per la classe obrera, quan s'agafa lo rave per las fullas.

No intento injuriar á la honrada classe treballadora ni pretench ¡Deu me 'n guard! fer lo joch als burgesos, pero repeteixo lo dit. Certas *huelgas* son una burrada y novan en lloch més qu' á perjudicar al mateix obrer y á ferli perdre en poch dias las concessions arrancadas al burgés á copia d' anys y paciencia.

Ab lo paro que van declarar diumenje los empleats de 'ls tranvias, vé á repetir-se alló del jugador de blancas y negras. S' assenta ab un duro á la taula y posa á blancas. Guanya; posa 'ls quaranta rals á negras. Segueix guanyant y apunta 'ls quatre duros á blancas, sentli propicia la sort altra vegada. Allavors en lloch de retirarse ab las ganancias, com la reflexió si no estés obcecat pe 'l dimoni del joch li aconsellaria, arrisca la mitja unsa per última vegada, á blancas ó á negras que igual té.

Allavors vé la contraria y ¡tururut! Ni vuyt, ni quatre, ni dos, ni un... Qui no va contentarse ab unas sabatas primer, ni ab uns pantalóns més tart, ni ab un terno baratet per fi, se entorna á casa sense poder comprar ni una capsa de mistos d' á cinch.

*
**

Una cosa per l' istil va á succehirlos, si no avuy, demá ó sinó demá pasat (que hi ha més dias que llangonissas) als obrers de certs oficis. Algo d' aixó es lo que resulta, un poch descarnada la cosa, ab los declarats diumenje en vaga. Las últimas notícias á l' hora de tancar aquest número, van donant-me la rahó.

Temps enrera van guanyar una *huelga*, que millorá bastant sas condicions de treball y envalentonats ab la relativa facilitat ab que las empresas van cedir, ara pretenen estirar més la corda, sense recordarse del ditxo aquell de que sempre la corda 's trenca per la part más flaca.

Las condicions en que treballan los conductors y cobradores del tranvia, no son segurament més precarias que las de molts altres oficis. No ignoro que son moltas las horas que rodan la sinia; ja sé que 'l treball es á peu dret y ocasionat á innumerables

molestias. Mes ¿per ventura en las altras arts y en los altres oficis, lo burgés dona 'ls diners *dolsos*?

Molt trist es sens dupte estar deu ó dotze horas seguidas donant voltas á la roda del *freno* ó tornant cambis y arrancant *tickets* per lo módich interés de uns catorse ra's diaris. Mes ¿y 'ls fusters que ribotejan seguidament deu horas per dotze ó tretze rals y 'ls manobres que carretejan morter ab la gaveta al coll nou horas per guanyar nou ó deu rals y 'ls caixistas qu' están á peu dret deu ó dotze horas per afanyar tres pessetas y gracias si troban feyna; y 'ls pagesos que de sol á sol torsan la espinada per dugas pessetas, sis rals y una, segons las comarcas? Devant d' aquestos infelissos explotats, los conductors del tranvia son verdaders aristócratas y 'ls cobradores disfrutan pingües canongias.

Els se lleans á la vaga adoptant la *pose* d' esclaus fujetejats torsant los ulls com mártirs de la explotació burgesa y tinch la seguritat, la convicció plena, de que son á centenars los oficis y á mils los obrers qu' allá en son fur intern pensarán al enterarse de las condicions en que treballan los *huelguistas*; — Tira peixet, si nosaltres d' aquest pa 'n fessim rossegóns.

¿Que 's crehuen potser los *huelguistas* del tranvia que son treball deu ser més ben pegat relativament que 'l de 'ls altres oficis manuals? Lamentable error.

Graduar la velocitat, vigilar las curvas, rodar lo freno y tocar *peteneras* ab la campana (quan se 'n recordan) no volen més que dos brassos, dugas camas, bona vista y atenció; circunstancias que tenen lo noranta nou per cent de 'ls homes. Per conduhir un tranvia no 's necessitan condicions especials de inteligencia ni tan sols saber llegir y escriure. Qualsevol, després d' un mes d' aprenentatge se 'n passa á mestre. Vegis, si ab la inmensa majoria de 'ls oficis succeheix altre tant.

Y en quant als cobradores, passa dos quartos del mateix. Atrencar billets, tornar céntims, mossegar pessetas y teclejar senyoras que pujan y baixan, son cosas que no gastan 'l cervell, ni extenuan l' organisme.

No 's fassin ilusions los empleats del tranvia, que sense encomenarse á Deu ni al diable, han donat en la flor de declararse en *huelga*, convenuts sens dupte de que ben units han de conseguir tot quant se proposin. Es lo bé que 'ls volèm lo móvil que 'ns guia y nostre consell es d' amich desinteressat ¡No estirin massa la corda, perquè 's trencará per la part més flaca, que son ells mateixos!

Es lley d' Economia política que 'l guany de las diversas professions estiga en relació directa ab lo llarch de l'aprenentatge y ab lo gasto diari d' energia física ó intelectual. Per cap d' eixas circunstancias la professió de dirigir un vehicul ó cobrar pessas de cinch céntims reclama un sou més crescut que 'l terme mitj de la majoria de 'ls oficis.

Aixis, donchs, demanan peras al óm. Resigninse ab lo que tenen y no adoptin eixas resolucions extremas que 's disculpan y 's comprenen en los desesperats y en los que realment son víctimas d' una iniqua explotació, pero que 's fan odiosas quan es l' ambició y la cobdicia qui las guia.

Pensin que si ells mal aconsellats 's lleans á la *huelga*, hi ha molts obrers realments explotats en molts oficis, que gustosos 's posarán al seu puesto

y fins homes de carrera, ex-regidors y ex-ministres y periodistas en estat de disponibilitat, que farán manetas à la padrina per conseguir las plassas qu'ells abandonin.

Y sobre tot, no ho tirin per la tremenda. Duenyos son de deixar las plataformas si no 'ls convé ocuparlas, pero no 's donguin à apedregar vehículs ni à volguer fer la forsosa, puig com en aquesta ocasió la rahó 's veu poch clara y perjudican al públich ab sa actitud, lo públich no ha d'apoyar sos procediments y no veurá ab disgust que las autoritats protegeixin lo lliure exercici del treball y la llibertat de tothom, que com es sapigut acaba allá ahont comensa la molestia ó 'l perjudici de 'ls demès.

RAMON BERENGUER

L' ETERNA CANSO SONET

L' home quan es solter, ab l' eloqüencia del desvergonyiment y la mentida, sens pensar que amargantse va la vida, à donzellas deshonra sens consciencia.

Pro quan es al casarse, vol l' essencia trobar de la puresa en sa elegida; mes, per altres com ell sent seduhida, la troba del honor sens l' existencia.

Allavors tot son crits, renechs, disputas l' honor, l' honra y puresa reclamant qu' ell ha sacrificat ab passións brutas...

Tots els homes ¡igual! queixantse van de que sian las donas prostitutas, y ells son los que ab cinisme las hi fan.

JOÁN TOMÁS Y BISCAMPS.

D' aparadors endintre

-Deu lo quart

-¿Que tal divina?

-Be, *salau*

-¡Ay que pitera!

-Vosté sempre está d' *ullera*...

Donguim...

-¿Dos pams de *llustrina*?

-No. D' aquella tela estreta que sols té tres pams d' amplada molt *tobeta y ansarjada* que *consúm* la senyoreta

-¿Que té algún tall que se li obra?

-Si, miri, veu, aqui al dit...

-A veure

-Qu' és atrevit!

-Es que jo sé...

-Si, de sobra.

-Vull dir que...

-Cuyti per Deu!

-*Volando!*

-Qu' és cansoné

Qu' és aixó? *forro piqué?*

¡Ay valgam Sant Bartomeu!

-No hi ha pas millor que aixó

per eix tall que té vosté,

si ho fa com jo li diré...

--Ay pobre! ¿que no está bó!?

¿Aixó tan encarecat?

-Y que ab un pam ne té prou

Ja veurá com no li cou

y al poch temps ho té curat

Creguim un cop à la vida!

-¿Que 's creu que m' hi tornat *le...?*

Be ¿que 'm vol donar la tela,

ó m' entorno desseguida?

-No s' impacienti, al moment

-¡Ay Deu meu que 'm fa patí!

-Es aixó?

-Veyám? Sí, sí

Mitja cana ¿eh?

- Corrent

Setanta vuyt

-Mitja cana!

-Es que li mideixo ab metro

-Bueno, cuyti...

-Vade retro!

quin génit!

-Qu' es tarambana

-Tingui

-Dongui

-Si es servida

-Ay, ay, no sigui brivall

m' ha tocat aprop del tall

-Si que 's troba ressentida

-Quant es aixó?

-Tres rals, mona

-Tingui vuyt rals, poca solta

-*Cajero*, cinch rals de volta.

Tingui 'l cambi, rebufona,

Cuydis el tall

-*Passihobé*

-Pórtil ben embolicat

y que se li tanqui aviat

-Gracias, ja ho procuraré.

Estigui bó

-Adios rateta

-Maco!

-Maca!

-Graciós!

(Quin jove mes fastigós!)

-(Tres rals més à la caixeta)

I. SOLER.

LO QUE 'T DESITJO

Te creus potser que me 'n burlo de veure 't feta una llástima ab ta roba tan senzilla y lo qu' es més, esqueixada? No, noya, de cap manera, ho pots creure ab tota l' ànima; lo veure 't feta un esclop casi casi fa plorarne. Y en prova de tot aixó, tanta es la pena que 'm causas; que de bon gust te desitjo lo qu' are vaig à indicarte. Avans que tot, bon sabó, aigua clara y palangana perque puguis tot sovint, rentarte las mans y cara, aixis com també 'l demès qu' are lo vestit 't tapa y que per lo vist tens fet de dalt à baix una escata. Després bons vestits, barrets faldillas, cossos, enagüas, mitjas negras y vermellas y de xarol las sabatas. (Si 'm descuido alguna cosa, com no sé l' indumentaria que soleu usá las donas ja 't servirás perdonarme.) Luego, que no 't falti l' or sempre que vulgas gastarne; caballs, cotxes, carretel-las y flors de totas las classes... Y per fi, un xich de vergonya també 'm plau lo desitjarte; perque noya, val à dirho, d' aquesta fruyta no 'n gastas.

JOSEPH M.ª MALLAFRÉ.

LA TOMASA
AL LLEVARSE LAS DONAS

— Deu meu!... ¡Que 'n té poca d' alma!
No sé en qué pensa en Pepet,
¡deixarse perdre ab tal calma
tals formas y tal cosset!

— Las donas, com els carruatjes,
diu que tenim certes mollas...
Per xó prenc aquest xarop
ja que 'n tinch, que vagin fortas!

— ¡Y pensar que en aquest llit
hi guardo un puesio per ell!
Y pensar que 'l desprecia...
¡Jo que 'l creya un estornell!

P. RUIZ
1921

MADRIGAL EN AGGIÒ

El—Cada cop que la veig, lo cor se m' infla com un globo aerostà-
tich. Buydém d' una vegada, ó sinó fare 'l millor dia un pet com un aglà...
Ella apart—¡Y qu' estúpits son los del barret ab sibella!

EVA AL NATURAL

Curs de *geografia* femenina

LLISSÓ III

LA DONA FÍSICA

De la dona havém fet tot un estudi baix l' aspecte astronómich, ó diguém considerantla en *globo*; ará 'ns toca entrar á detallarla pél per pél.

Aquesta part ó «*geografia física*» totas sas formas y accidents comprén y abarca los detalls de sa figura y las curvas suaus del seu cosset.

Vosaltres recordéu, volguts deixebles, que 'l mon en cinch grans parts se divideix que son, Africa, Asia, Europa, América y Oceania en fi; donchs, igualment, jo del cos de la dona 'n faig cinch llencas ó cinch grans divisións son á saber; *esquena pit y cap, brassos y camas* corresponent cada una á un continent.

La més petita 'l *cap*, comparo á Europa; Asia en lo *ventre y pit* clarament veig; es l' Africa la *esquena*; tinch l' América en los *brassos y mans* y, finalment, las numerosas Islas Oceánicas en las *camas* jo trobo y en los *peus*. (Tot lo qual va ensenyantnos nostre *mapa* sens que ho cubreixi lo més mínim vel).

Fixeuvos be, oh deixeples, com la Europa es la part més petita, pro també la més poblada, la qu' es més perfecta y també la qu' es més inteligent.

Com ab la Terra, passa ab nostra dona: Europa, ó sigui 'l *cap*, en lo concert de 'ls demés continents dú la batuta y á tot lo cos humá li fa la lley.

Aixís com la Europa está en molts pobles dividida, també lo cap femení presenta en sa superfície diversitat de regions ab perspectives distintas.

Lo Nort, ó regió polar es com la Russia, extensíssima, y per si sola comprén tant com las demés unidas.

Un bosch inmens de cabells ó cabellera magnífica l' adorna, de igual istil que la Russia está guarnida d' inmensos boscos d' abets; y sota 'ls cabells, hi nian los *pardalets* á millóns, com millóns de súbdits viuen baix la férula imperial del soberá moscovita.

Lo *cervell*, diguém lo *Czar*, desd' allí 'ls *ukases* dicta imposant per tot arreu sas disposicións olímpicas y dominant tot lo cós

com lo *Czar* al mon domina.

Confinant ab Russia, vé l' Alemania de baixada ó siga 'l *front*; la nació de més seny, la que treballa; ahont se inventa, 's descubreix y 's vens per la forsa mágica del pensament. Més avall, dins dos concas, vorejadas per las dos *cellas*,—que son lo que Bélgica y Holanda— la *república dels ulls* apareix ó siga Fransa. Com pe 'ls ulls de Fransa, 'l mon mira endevant per no caure, sent l' art y veu lo progrés, aixís també 'l nostre *mapa* pe 'ls dos *ullets* veu lo Sol, sent l' amor y sas miradas animan tot lo creat y arboran al home en flamas.

Luego vé la *boca* qu' es lo que las Islas Británicas:

lo refectori del mon ab petits insaciables, qui 's menja los millors talls, qui enganya ab bonas paraulas, qui, per fi ho devora tot y qui s' hi fa á caixaladas ab *ullals acorassats* y ab *dentetas* ab *blindatje*.

Italia, lo bell pais de la música, es la *orella*; per allí hi entra l' amor ab deliciosas cadencias.

Las satinadas *galtonas* Austria-Hungria representan, y com espigas de blat en las austriacas estepas, la cullita de 'ls petons 's fa damunt las *galletas*.

Pot compararse 'l *clatell* á la Suecia y Noruega y la *barba y sota barba* son com la Turquia y Grecia confins remots de la Europa ahont comensa 'l nóm á perdre.

Y Espanya?... ¿Espanya ahont es? diréu vosaltres deixeples estimats...

L' he deixada al intent com á darrera ..

Espanya ¡fa de *nas*!

Es lo *nas* que don gracia á la carona ab son xamós perfil..

Mireusel en lo *mapa*... ¡Tot ho adorna ab son *corte* exquisit!

Igual qu' Espanya té hermosos paissatjes y variats accidents,

aixís també 'l *nasset* de la femella té líneas esplendents.

Ell *dona* l' *punt* á las gentils caronas y la gracia y la *sal*;

Ell es qui reb primer del Sol l' *ardencia* ó 'l petó palpitant!

Com la Espanya, 'l *nas* té pujadas dolsas y baixadas somrients

y com ell, té la Espanya, dos *cloacas*; ¡lo clero y 'ls governs!

Nostre destí es aquest... Per ser uns *nassos* estém predestinats!...

A Europa igual qu' al rostre de la dona. . ¡Espanya fá de *nas*!

Lo catedrátich
M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

UN SABATER QUE FA ROTLLO

«APUNTE DE SANS».

Qui no té pa, moltes se 'n pensa—diu lo refrà ò no sé qui ho diu. Y 'l *pegot* de referència que debía veure qu' estantse á casa ningú li portava cap parell á adobar, se va revestir de valor y va pensarse 'n una: la de sortir á cridar pels carrers tal com ho fan los drapayres, que cada dia n' hi ha més y 'ls adoba-cossis y gibrells, dels que sembla que se n' ha perdut la mena; pero ab sombra, ab més gracia que no ells. Y dit y fet. Prenent patró d' un xiquet de Valls, marxant per més senyas, qu' anunciava la seva mercancia, cantant:

Estovallas d' una talla
per marit, dona y canalla,
ell va llensarse al carrer, cantant ab la mateixa tonada:

Mitjas solas y talons
y pedassos pels cantóns.

Tal innovació va causar efecte. Las donas estavan acostumadas á que las hi portessin á casa moltes cosas, pero no las sabatas. Y allò de passarlas á recullir boy cantant, era cosa inesperada. Encara no hi havian comptat ellas ab aixó... Aixís es que 'l *pegot* cantayre las hi va cridar la atenció. La curiositat de las donas es molt gran, y aviat se desperta.

Las qu' estavan dins, prompte sortirén al carrer á reunir-se ab las que ja estavan fora (perque hi ha donas que no s' están may á casa) y ¡no 'ls dich res de la broma y xirinola que van fer ab lo sabater nou!

—¡Y ara!... ¡Cantant passa á recullir sabatas?— deya l' una.

—Mira, millor—deya l' altra. Menos feyna á portárlashi.

—Bé, ¿que 'n feu pagar gayre car? ¿Y las adobeu bé?—deyan las de més enllá rient com unas bojas.

—¡Si las adobo bé?... ¡Ho faig baratet, y las deixo com novas. ¡Eh! veyeu? deya ell ensenyántlashi un parell. ¿Está ben deixat aixó, eh?

—Ay, si, noya!... Mira... ¡Ah! oh!—Noy, si que las deixa bé....

Ja va está feta la gracia. La quitxalla rodejá 'l *pegot* y acabá de fer lo demés. Y á poch lo sabater ja no era sol á cantar. La quitxalla seguia corejant-lo cantant lo mateix qu' ell.

Mitjas solas ben finetas
per' fadrins y fadrinetas.

Y lo qu' havia comensat sent motiu de guassa per un cantó, va acabar sent un negoci arrancat.

—Sabater, veniu qu' us donaré un parell de calsat del meu home.

—Dallós, no sé com vos diheu. Veniu qu' us donaré unas sabatas de la meva filla gran, que treballa al vapor.

—Daiós... mestre... ¿Què no m' adobareu unas botinas del meu noy? Pro us adverteixo... Necessito qu' estiguin llestas pel dissapte al vespre pera poguérseles posar lo diumenje per anar al ball, porque no 'n té d' altrás.

D' entregas de calsat no 'n volguéu mes: alló es un *dislike*. Nada, que 'l *pegot* s' ha acreditat d' home de talent y de pesquis. Al anunciar lo seu treball cantant, hi ha trobat un *filón*. Y que fá la puríssima de allò més als demés sabaters!...

En aquet mon se necessita ésse ó molt sabi ó molt poch aprensiu pera fer quartos. Hi ha oficis que sembla que no donguin pera viure y s' hi fan quartos llarchs.

Un home sério, verdaderament formal, que 'n diriam nosaltres— se 'n donaria verganya de anar pel mon cantant com ell. ¿Per qué? Per aprensió, pel qué dirán. Pero, en realitat, es porque no saben posarse á l' altura de las circunstancias en que viuen. ¡De fer mal s' hauria de donar vergonya la gent!...

Ningú com lo *pegot* de marras. Ell si qu' ho entén. S' ha de fer una mica ó un bon tros lo ximple per viure avuy día.

També posó bigoteras
pels devants y pels darreras.

Solícit com un vigilant dels que no dormen, mira y escuadrinya 'ls portals de las casas, los balcones y las finestras, y 's multiplica corrent d' una banda al altra, dihent:—¡Voy... voy! Ell si que no bada.

Al principi sortia ab un sach al coll y se n' anava á casa seva ab lo sach plé de parells pera adobar, y allí, ¡pim! ¡pam! cop de martell vé, cop de nyinyol va, treballava com un desesperat.

Avuy... anéuli al darrera. Té cinch ó sis oficials que no n' adoban poch de parells de calsat!... Y ell ¡jala! á la taleya tots los días.

Mitjas solas ben posadas
per casats y per casadas.

Unicament qu' avuy ja no canta: no més sona. Se'ns ha tornat filarmonich. Comprén ell que la música desperta l' esperit popular y segueix la seva ruta tocant lo clarinet ab la mateixa tonada qu' avans cantava.

Y aixís com avans anava ab un sach, y á peu, ara 'i veuréu ab un'aca y un carret y va á caball, tocant l' instrument.

¡Oh *pegot* inconmensurable! Espós sublim, pare de familia modelo, ciudadá sens igual, jo beneheixo 'l teu acudit y 't felicito cordialment per haber sapigut aixecarte á pols sobre 'l nivell dels demés *pegots* vulgars que voldrian veuret cremar de viu en viu.

Que s' espavilin, noy; que practiquin lo digne sistema de l' emulació.

Jo, á fè de Deu, sento no poguerte imitar, puig no soch sabater, per ma desgracia. De lo contrari, ja m' hauria inventat una nova cansó pera ferte la competencia. Pero jo ho faria mes bé que tu. Cantaria y tocaria alternativament ab música nova y no copiada com la teva.

Sino qu' aixís com tú tocas lo clarinet, jo tocaria 'l sach de gemechs. Per més que 'm sembla que lo que 'm veuria obligat á tocar en últim cas, seria 'l *dos*! ¿Sabs per qué, oh, *pegot* apreciable? Per la senzilla rahó de que jo soch fill del poble, y per alló de que «nadie es profeta en su patria»

Vingan, vingan innovacions.

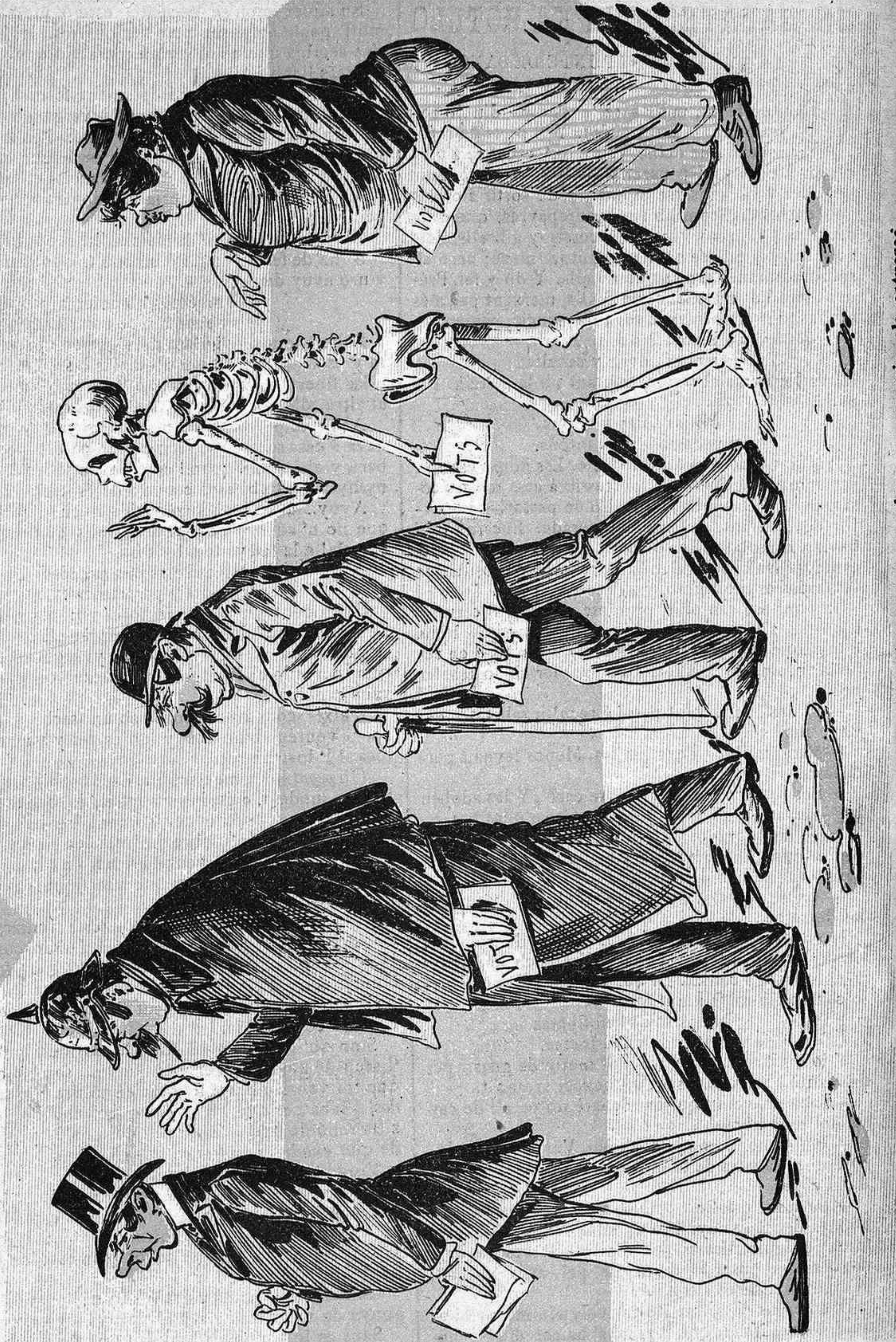
Veyám si de mica en mica nos portarán lo tabaco á casa. Aquí ahont hi han vingut molts captant desde 'l seu poble y han fét fortunas inmensas, colossals. ¿Perqué no hi poden tenir lloch tots los *pegots* de ciencia y de pesquis?

Comerciants petits y grans, no us donguéu vergonya de venir aquí á sentar vostres reyalas.

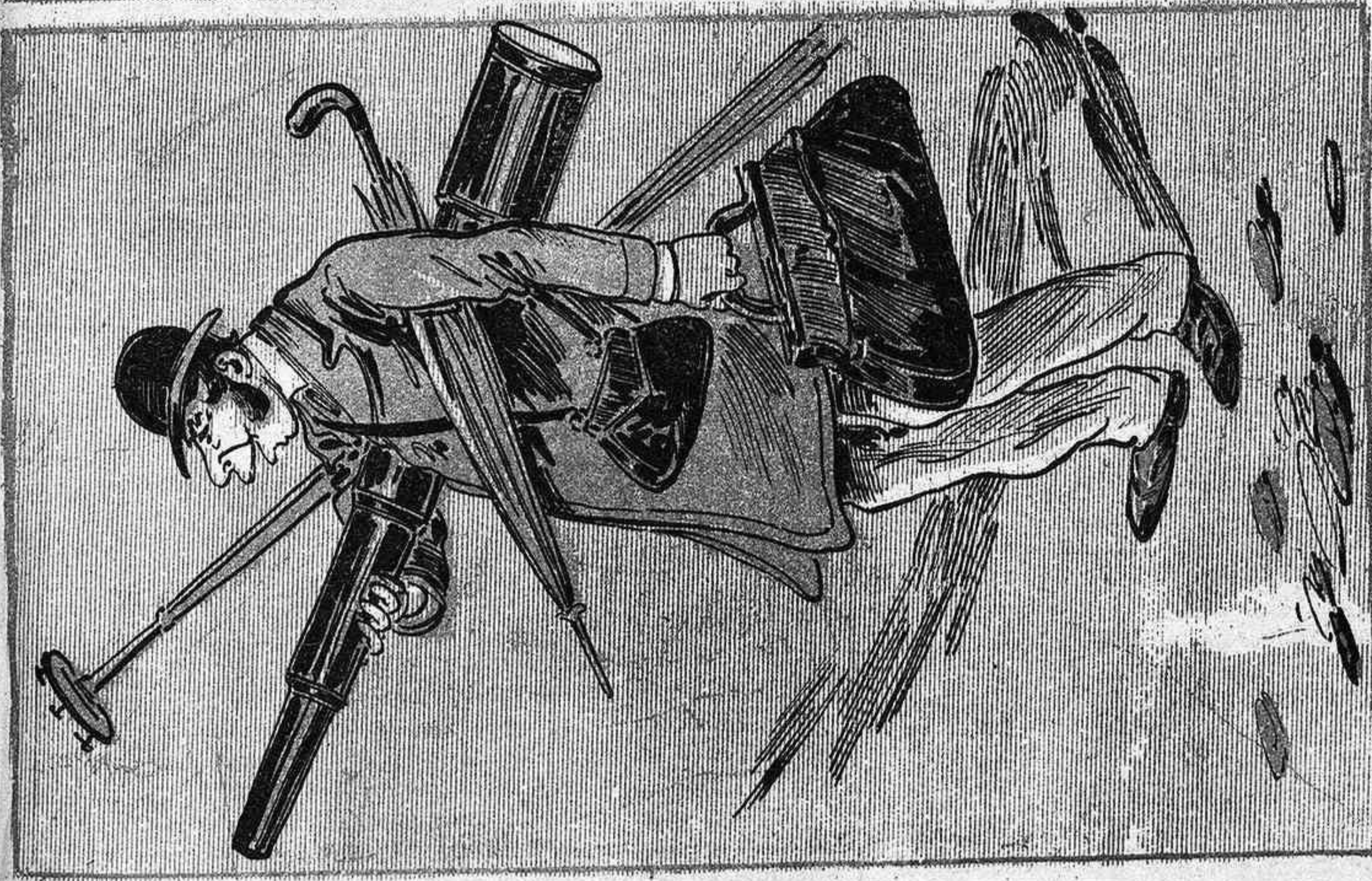
Sans es lo temple dels adelantos y de la moderna civilisació y altres herbas.

¡Esguerrats cap á Sans!

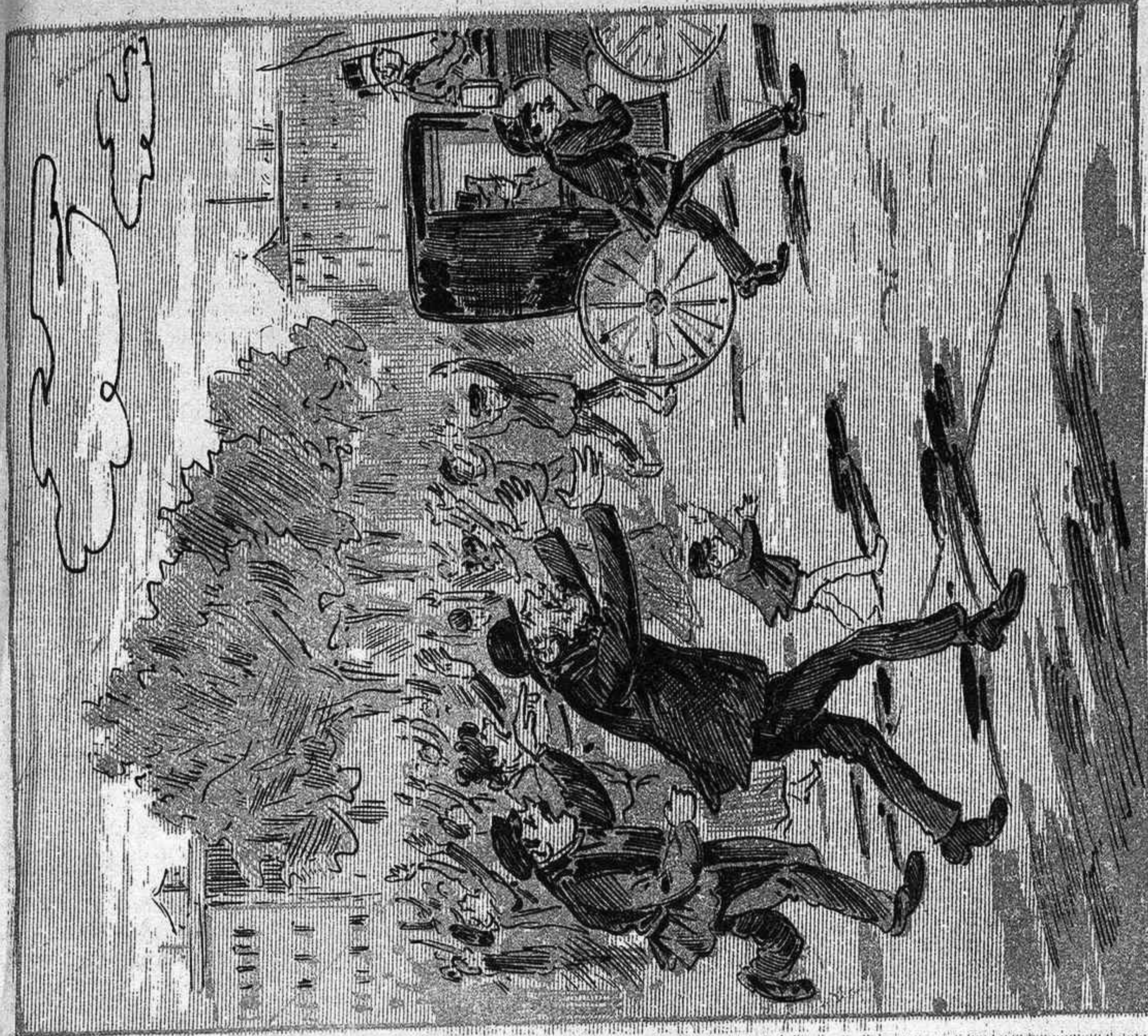
FRANCISCO SISA,

Aquesta temporada no més se permetrà que votin tantes vegades com puguin els cotxeros y manobras del municipi, els garas, els de la secretaria, els difuns y les criadas dels candidats.

Un que se 'n vá corrents á la Patagonia per observar el próxim eclipse.

Un cotxe corre á tot hora pels confins de la ciutat, es el cotxe del arcalde del arcalde senyó Amat.

TEATROS

NOVETATS

Satisfactori éxit han obtingut las últimas funcions que ha donat la companyia Borrás, puig *La cogula* drama del Sr. Folch y Torres, estrenat dijous passat, encara que s'hi observa la inexperiencia de son autor —ja que es la primera obra que ha donat á la escena— ha buscat un assumpto que encara que petit, está portat ab molt acert y se fa interessant desde lo final del primer acte, qual acte de exposició está fet ab verdadera maestría.

Lo drama *Los encarrilats*, que s'estrená lo dissapte últim, de bonas á primeras s'observa en son autor á un escritor de fibra que no s'arredra en son proposit y la tendencia que en lo mateix expressa además de fer-se simpática, está portada ab tal vigorositat y acert, que arriba á dominar per complet al espectador, fentli sentir de pas totas las emocións del personatge.

Lo desempenyo encara que molt cuydat per tots los artistas, hi sobressurtí de un modo notable lo senyor Borrás (Enrich.) que en algunas escenas dels segon y tercer actes, estigué fet un actorás.

Lo Sr. Torrendell, autor de *Els encarrilats*, siguió objecte de una ovació ja á mitj acte segon, en una notable descripció que digue magistralment lo Sr. Borrás.

Lo final de la obra, si bé de molt efecte teatral, trobém que es una verdadera equivocació en son autor.

Ab la mateixa obra, diumenje se despedí la companyia, habent sigut sensible que per las derrerías (en vuyt dias,) hagi donat tres estrenos, que haurian sigut tres éxits de temporada á haberse fet ab oportunitat.

Los tres estrenos de referencia son *Riu avoll*, del Sr. Rovira y Serra, estrenat l'altre setmana y los dos de la present revista.

Desde dissapte próxim, actuará lo célebre Frégoli ab sas atraccions (algunas de ellas completament novas) que no duptém cridarán la atenció del públich.

ORQUESTA FILARMÓNICA DE BERLIN

A la hora que escribím las presents ratllas, dos concerts porta donats aquesta reputada societat artística y maravellats 'ns ha deixat per la filigrana é irreprotxable execució que han donat á totas quantas pessas han executat.

Beethoven, Mozart, Wagner y Lizst han fet en gran part lo gasto y manifestar l'ajust en las pessas, la dolsura en los instruments de vent, la flexibilitat en los de fusta y la dolsura á la par que vigor en los de corda y d'un modo especialíssim los contrabaixos, es tasca poch menos que impossible, perno disponer d'espai suficient en nostre periódich, puig fora indispensable ocupar un sens fi de planas.

Pera demostrar l'entussiasme del públich y també sa admiració, bastará dir que «La Filarmónica de Berlin» ha conseguit l'éxit mes colossal qu'hem vist en nostres teatros.

En lo primer concert després de la Obertura del *Tanhausser*, -que 'ns semblá completament nova- tota la concurrencia que omplía 'l teatre com si se sentís sugestionada, s'aixecá de sos assientos tributantlos son entussiasme de manera febril é imponderable.

Ojalá que la vinguda de «La Filarmónica» servis pera mirall de nostres músichs y que d'are endevant tractessin de volguer fer art, puig á despendres de sos antagonismes y fonta vanitat, creyém podrian fer bastant.

Nosaltres, al felicitar á dita societat artística y de pas á son mestre-director Mr. Nikisch, que ha demostrat sas notables aptituts, no podém de menos que felicitar també al Sr. París inteligentíssim empresari d'aquet teatre, que dona probas claríssimas que 's desvetlla per complaure al públich y presentantli lo mes notable que en art existeix no reparant per lo tant, en sacrificis de cap classe.

CATALUNYA (E'lorado)

Un plé fenomenal lográ lo Sr. Pinedo en la nit de son benefici, tant per tractarse de son *onore* com també per lo viu desitj de veure la traducció de *La alegria que pasa* feta per son propi autor Sr. Rusiñol.

No creyém que á los amichs de tant distingit autor los satisfés lo trevall que n'havia fet de la obra matris, puig á ser aixis, veuriam clar y potent que la passió cega hasta á lo més evident.

Volém creurer que á tractarse de altre escriptor que hagués fet dit *desarreglo*, lo Sr. Rusiñol no hauria permés sa representació.

Y en quant al desempenyo ¿qué 'n dirém? que fou tot lo desastrós possible. Emportantsen la distinció lo Sr. Pinedo que en lloch del clown sentimental que deu dir sas extravagancias ab un tó agre-dols, gastá son talent ab las excentricitats grotescas d'un clown de circo equestre.

Se veje palpable que tots los artistas del *género chico* no serveixen més que pera la presentació de chulos, cessants, borratxos, etc., etc. Lo género sentimental no 'l coneixen.

De tots modos no 's pot queixar lo Sr. Rusinyol. La execució estigué á la altura de la traducció.

Per si algú creu exagerat lo que manifestém, pot recorda y comparar lo desempenyo que á la mateixa obra hi doná la companyia Vitaliani, que'alló tot era ormacis y hasta ridiculisava als actors catalans que primer la habian estrenat; pero ab lo desempenyo dels artistas de la companyia Pinedo, logran lo dictat de mesires al costat dels castellans que no semblan altre cosa que aficionats.

Desde dimars hi actua en aquest teatre una nova atracció titulada *Les papillons electriques* que han cridat poderósament la atenció á Londres y Paris ahont ultimament han treballat.

TIVOLI

Avons de la prosesò es un sainete lírich sumament-xistós, en que sos autors presentan una série de episodis avants de la sortida de la *prosesò* entre *cirialots* y personatjes biblichs.

Los episodis esmentats, provocaren las francas riallas del públich que celebrá lo bon humor dels autors.

Potser en conjunt, resulta massa asaynetat, pero ompla bé lo propósit de sos autors.

La música no te res de particular. Esperavam mes del mtre. Fayos, puig creyam que era més compositor de lo que ha demostrat.

En lo desempenyo se hi distingí de un modo extraordinari lo co-autor de la lletra Sr. Angeles, vejentse secundat ab carinyo y acert per tots los artistas.

UN CÒMICH RETIRAT.

LA TOMASA REBALLS

Segun parte extendido en el Dispensario del distrito 8.º, al salir de su casa, de San Gervasio, el redactor de *La Publicidad*, Sr. Ortiz, ha sido agredido por otro señor á quien parece que aquél habia ofendido repetidas veces en sus trabajos.

El Sr. Ortiz, después de curado en el dispensario citado fué conducido á su casa.

Aquestos tres fa vuyt dias qu' esperan al arcalde que passi per la seva barriada. Son dels Banys Orientals.

La hue?ga dels tranvias ens ha reventat á tots á forssa de caminar del Poble Sech á Sant' Andreu.

Dimars passat va cumplir 77 anys l' il·lustre jefe del federalisme espanyol Sr. Pi y Margall.

Si las doctrinas s' implantessin per la bondat de 'ls homes que las predican —y aixis hauria de ser, tota vegada que Cristo n' es un exemple— lo federalisme seria un fet a Espanya. Cap partit ha tingut may, ni segurament may lo tindrà, un mirall tan net y hermós com lo partit federal.

Pi y Margall ha sigut un home exemplar. Sos mateixos adversaris polítichs no podrian negarli aqueixas quatre virtuts cardinals que l' han fet la figura més respectable d' Espanya: prudencia, justicia, fortaleza y templansa.

La Tomasa desitja al gran ciutadá molts anys de vida encara, confiant sempre qu' avants la mort no li clogui 'ls ulls, la nació girará 'ls seus al venerable apóstol de la federació, aclamantlo com al únich home que pot salvarla de la catástrofe.

Un anunci, qu' estrech de la secció corresponent de «*El Diluvio*» d' ahir.

«500 pesetas regala un señorito al que le proporcione pronto casamiento con mujer de capital. Lista de Correos O. G. cédula n.º 10.023»

Molt bé; *señorito*. ¿Es a dir que vosté necessita qui li posi 'l menjar a la boca?

¿Es dir que 's veu incapás de trobar una femella ab capital y li precisa un cirineu que l' ajudi a buscarla?

¡Quina gracia 'm fan aquestos anuncis! Cada cop que me 'n cau un sota 'ls ulls, penetro entre lineas la intenció y 'm sembla, que llegeixo lo següent:

«Un beneyt de 'l cabás, de cor podrit y faltat de vergonya, necessita trobar algú que 'l porti a vendre. Darán rahó carrer *tal*, número *qual*.»

Y per mi que li portin; aixó si; ben agafat del ronsa, per qué no s' escapi.

Una gran noticia:

Los picadores de toros y 'ls *banderilleros* s' han reunit y han acordat fundar societat de resistencia al istil de las societats obreras.

Després s' han dirigit als espasas reclamant augment de sou, baix l' amenssa de declararse en *huelga* en cas contrari.

Algúns de 'ls matadors, han acordat suscriure las bases que 'ls hi han presentat los fulanos de la *ica* y de las *banderillas* y sembla que 'ls restants diestros no tindrán més remey qu' accedir a las pretensions de picadors y *banderilleros*.

Ja ho vehuen, señors; ja ho vehuen, com,
hoy las ciencias adelantan
que es una barbaridad.

¡Veyám quin día 's declaran en *huelga* 'ls toros, ó 'ls *monos* sabis!

Tots menos lo públich, qu' es lo qui hauria d' estar, per lo que toca al espectacle nacional, en *huelga* perpétua.

Per mor de las eleccions, al Circul del Liceo va haver 'hi *pinyas* l' altre dia, entre dos aspirants a pares de la patria.

Un tal Forgas y un tal Pere Grau, des rés de prodigarse una série d' epítetos a quin més denigrant, acabaren per ferse obras a la cara, com si 's tractés d' un parell de bugaderas.

Després .. després no ha passat rés. Cada hù va anarsen pe 'l seu cantó, sense decidirse a encarregar la resolució del plet a la punta del sabre, ab lo qual quedan *descalificats* tots dos com a caballers.

Resulta donchs—y enterinsen bé los respectius electors—que aqueixos futurs diputats no tenen rés de *quebelleros*.

Qualitat que per ésser pare de la patria, com per ser regidor, no fa cap falta y més aviat es una nosa.

M' ha fet molta gracia lo cas ocorregut fa poch dias al comte de Garay, candidat *cunero* pe l districte, de La Bisbal

Desde Madrid va facturarlo 'l ministre cap' al districte, a fi de que 's treballés la elecció. Pero en lo ministeri están tan enterats de las cosas de Catalunya, qu' en lloch d' enviarlo a La Bisbal (Girona) van facturarlo a La Bisbal del Panadés.

La gran sort pe 'l comte de Garay va ser lo trobar un viatjant catalá en lo vagó, lo qual va ferlo caurer del burro ahont en Moret l' havia enfilat.

Si no arriba a ser per aquesta felis casualitat, la entrada del Garay a La Bisbal del Panadés, hauria tingut tan éxit com la entrada del Noy de Tona.

Algúns vehins de l' *Hostia* que van treure la sort grossa en l' anterior sorteig de la Loteria, si qu' han quedat ben lluhits.

Han tret, pero 'l seu goig ha sigut sense alegria. A l' hora de cobrar, s' han trobat ab que 'l fulano que 'ls hi vengué l' apuntació y que per lo tant devia estar en possessió del dècim, havia tocat *pirandó*.

A la quenta 'l *pájaro*, venia apuntacions de un número fixo, sense tenir lo bitllet corresponent y mentres lo número no surtia en las llistas, lo negoci anava vent en popa puig tot era ganancia, com aquell que robava las escombras fetas.

Als partícipes del bitllet si la cosa ha anat aixis, ni 'ls queda tant sols la esperansa de que l' aucell siga engabiati. ¿Per qué, si tampoch té 'l dècim?

En cambi lo fugitiu, deu estar malehint en aquestos moments la *mala* sort que li ha fet treure la primera.

Com si diguessim, ¡una víctima d' haber tret la rifa!

Lo Sant Pare de Roma está preparant una Enciclica dirigida als catolichs d' Espanya, Portugal y Fransa, planyentse de 'ls atachs de qu' es objecte la religió en las tres nacions citadas.

Feyna perduda; eixa sonata, qu' es la número mil y hù en la historia del Papat, no va impedir la desmembració de la Iglesia Romana de Inglaterra, Prussia y Russia, que son las tres nacions més poderosas del mon, junt ab los protestantissims Estats-Units. De manera que las exhortacions del Pontifice romá no valen la pena de ser atesas, si l' instinct de conservació es una veritat.

Pensin los pobles que la sumissió a l' Iglesia de Roma significa l' atrás, la incultura, lo fanatisme, la regressió al estat salvatge.

Mentres que la separació de Roma vol dir Progrés, Ciencia y Prosperitat.

Avuy fa vuyt días que va morir en aquesta ciutat lo xispejant caricaturista Moliné que tan renóm havia alcan-sat per la intenció y fres ura que sabia imprimir á sos dibuixos.

Divendres tingué lloch l' enterro, que sigué una verda-dera manifestació de dol, en la que hi prengueren part molts artistes y literats catalans qu' aixís rendiren un tribut d' admiració al veterano artista.

En Moliné, ab la intenció de son llápis enriqui á algún editor, sense qu' ell, l' artista, passés de la categoria de proletari de l' art, puig segóns sembla 'l que li dava feyna seguida, li havia imposat la condició de no *prodigarse* massa en altrás publicacions. Ab la circumstancia de que mentres se 'l cohibia tractantse de publicacions lliberals ó avansadas, no succehia lo mateix tractantse de periódichs reaccionaris y á n aixó 's deu que 'l llápis de 'l malagua nyat Moliné ilustrés publicacions carlistas com «La Carcajada» y la «Biblioteca Tradicionalista» y no pogués exhibirse en publicacions com la nostra y altrás qu' havian so-llicitat sa colaboració pagantla bé.

Que hi farém?... Misteris del *republicanisme* de certs edi-tors que pintan la cigonya al públich!

¡Descansi en pau lo xispejant Moliné!

Diumenje passat fou enterrat en lo cementiri d Arenys de Mar nostre amich y corresponsal don Joan Ponsá y Portús, persona que per sa honradés y afabilitat de carácter tenia las majors simpatías entre 'ls arenyenchs, lo que 's veje demostrat en l' acte de son sepeli, al que hi assistí lo bo y millor de la vila.

Descansi en pau nostre olgut corresponsal y rebin lo sentit pésam qu' aquesta Redacció 'ls hi en ia, nostres a-michs Don Joaquim Ponsa (nebot) y Don Joseph Ponsa (germá) de Barcelona y l' Habana respectivament!

La corr da de diumenje passat en la plassa de la Barce-loneta sigué un nou éxit que vindrá á sumarse als molts conseguits per la empresa Armengol y Montané.

Un plé á vessar. Un *ganado* acceptable, sobre tot los tres últims *morutxos* braus, ben criats y de hermosa estampa. Los lidiadors ab desitjos de quedar bé. *Lo Morenito de Algeciras* demostrant qu' avuy no hi ha cap *novillero* que li passi la má per la cara; lo *Camisero* prenent la revenja de corridas passadas y per últim lo *Gordito* fe un héroe tota la tarde, tot demostrá la trassa ab que la empresa sab com-binar las funcions y compla re al públich. De 'ls bande-rilleros el *Negret* fou lo que més sobressurtí.

MENUDENCIAS

Ets preciosa, no t' ho nego,
tens una cara divina
y un cos ben fet y uns cabells
dignes d' una pitonissa,
No entraré á dá mes detalls
tant sols diré hermosa nina,
qu' en tu, un artista exigent
un bon model trovaria.
Pro, tens un posat de faba
que 't treu tota la poesia
y 'l entusiasme més ferm
á n' el teu costat... fa figa.

Tens un sombrero groch
y una faldilla blava,
un sach de color vert
y una capeta blanca;
tens unas botinas róssas
y unas mitjas moradas,
uns guants vermells, llampants:
y un cor descolorit, igual que 'l aygua.

'T trovo tot sovint
y creume que m' agradas
'm miras, 'm somrius
jo 't faig la mitja rialla...

No 'ns entendrém jamay;
¿perqué?, la cosa es clara:
't trovo tot sovint
y 'ns fem molt bona cara,
pro sempre quan jo pujo
tu, hermosa nina, baixas.

RAPEVÍ.

SECCIO TELEGRAFICA

(Servey particular adelantat — pe 'l *fil especial* de LA TOMASA—qu' encare ningú may no li ha trencat)

BARBARÓPOLIS—27. A l' hora de las reivindicacions. Els de caballería y 'ls de infantería acabém d' associar-nos. Desde avuy farém la llesca als *d'estros*. Prou de tcrejar catedrals ab banyas si no 'ns ve de gust. Prou de sortir als *medios*, si no 'ns acomoda. Lo porvenir es nostre. Componém la Junta en *Mame lonas*, president en *Posturitas* vis ó *vici* que no 'm recorda com se diu. *El Gu ñ o*, en *Mala Sombra* y el *Tifs*, vocals; Secreta-ri, el que suscriu.

PASTETAS.

E DONDE LAS DAN LAS TOMAN —29. A l' hora del xáfeh. Estimats amichs de *La Publi...* No 's pot dir d' aquesta aygua no 'n beuré. ¡Jo que 'm creya invulne-rable després d' haver fet pó: al *Insensat!*... Donchs, si amichs del cor, l' altre día vaig rebre. Rés, una *xirigota* desgraciada, un agraviat irascible y una pluja de *pi-nyachs*. ¿Que, qué vaig fer? Donchs igual que l' *Arturo* envaynarme 'l génit, aguantar el xubasco. . y anármen al llit. .

Si de esta salgo y no muelo...
Si del techo del dolor
puch alsarme, us assevero
que seré un incensador
en lloch de un *Xirigotero*.

DOYS.

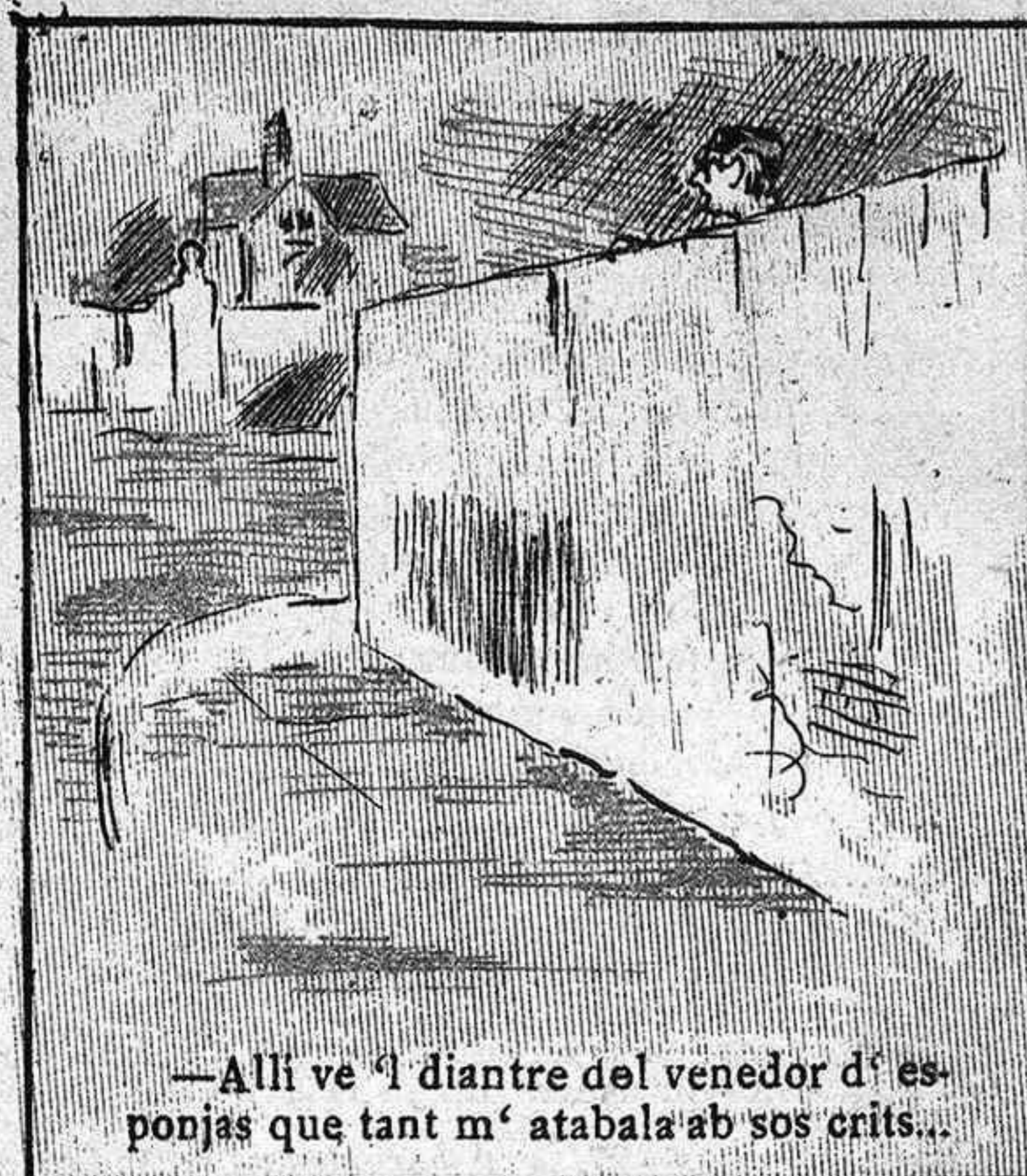
CORRESPONDENCIA

R. Homedes. Una mica arreglat 's aprofitará algo.—*M. Matabroca*.—Idem, idem la major part.—*Alber et de Vila-franca*. La versificació es molt fluixa. Tant que 'l treball resulta impubliable á pesar de 'ls meus bons desitjos.—*Rampells*. N anirán dugas y 'ls epigramas.—*B. Farcosa* Rebut lo Retall. «Als Toros» té defectes de versificació que la fan impubliable.—*Carbó d' Alsina*. Molt bé y gra-cias.—*J. Tomás y Biscamps*. Si vol que li siga franch ho trobo exaltat, majorment, sent propi del folletí per son caracter seriós. *Lo Compte l' Arnau*. Hi ha molta inexpe-riencia.—*S. Brugués*. Van bé, gracias.—*Noy de la Pega*. La versificació fluixeja bastant.—*Francisquet Matinas*. Va bé; se publicar.—*J. Gorina*. Lo primer vers es curt, pero procuraré arreglarlo.

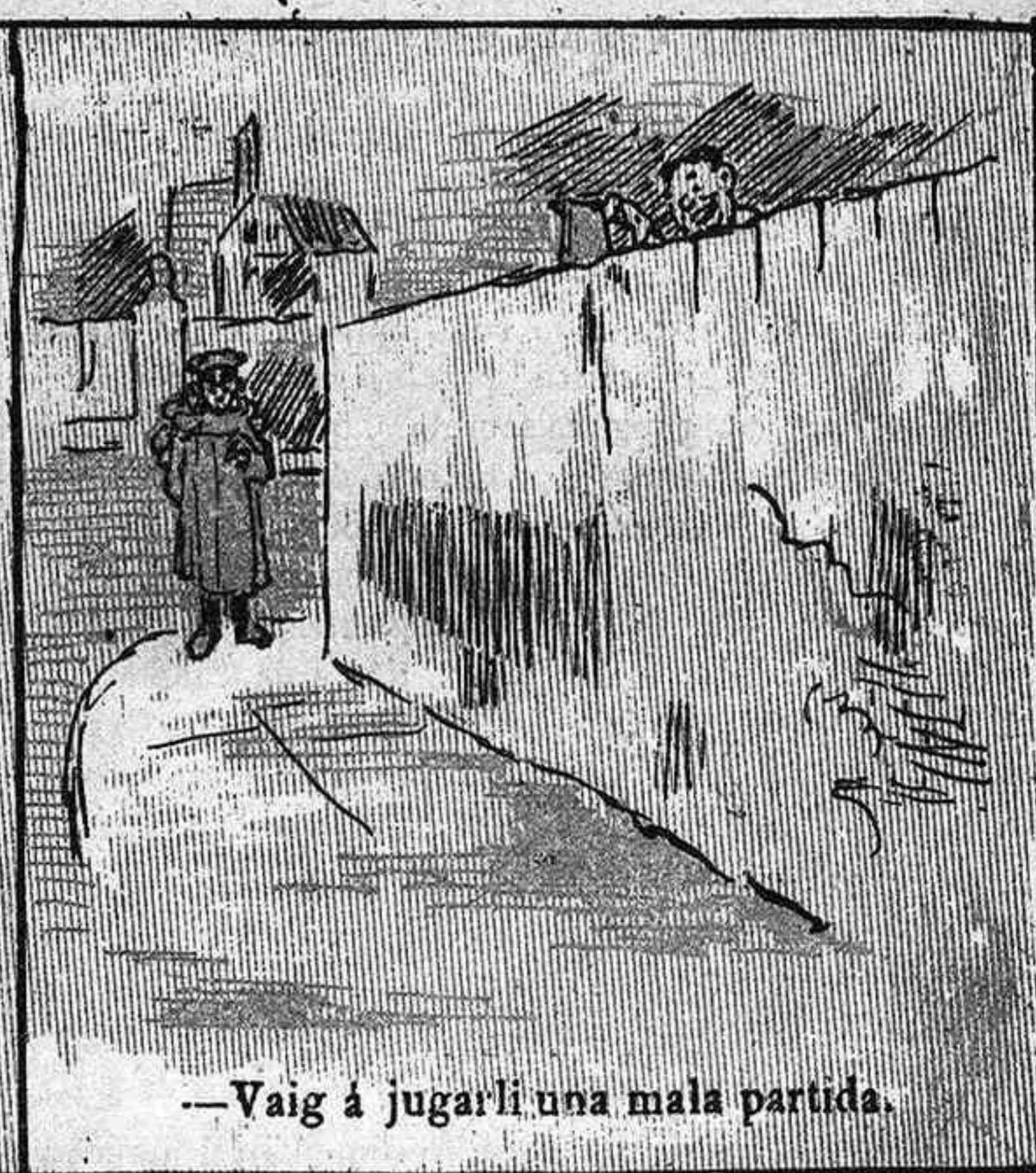
LITOGRAFIA BARCELONESA

6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

UNA MALA PARTIDA

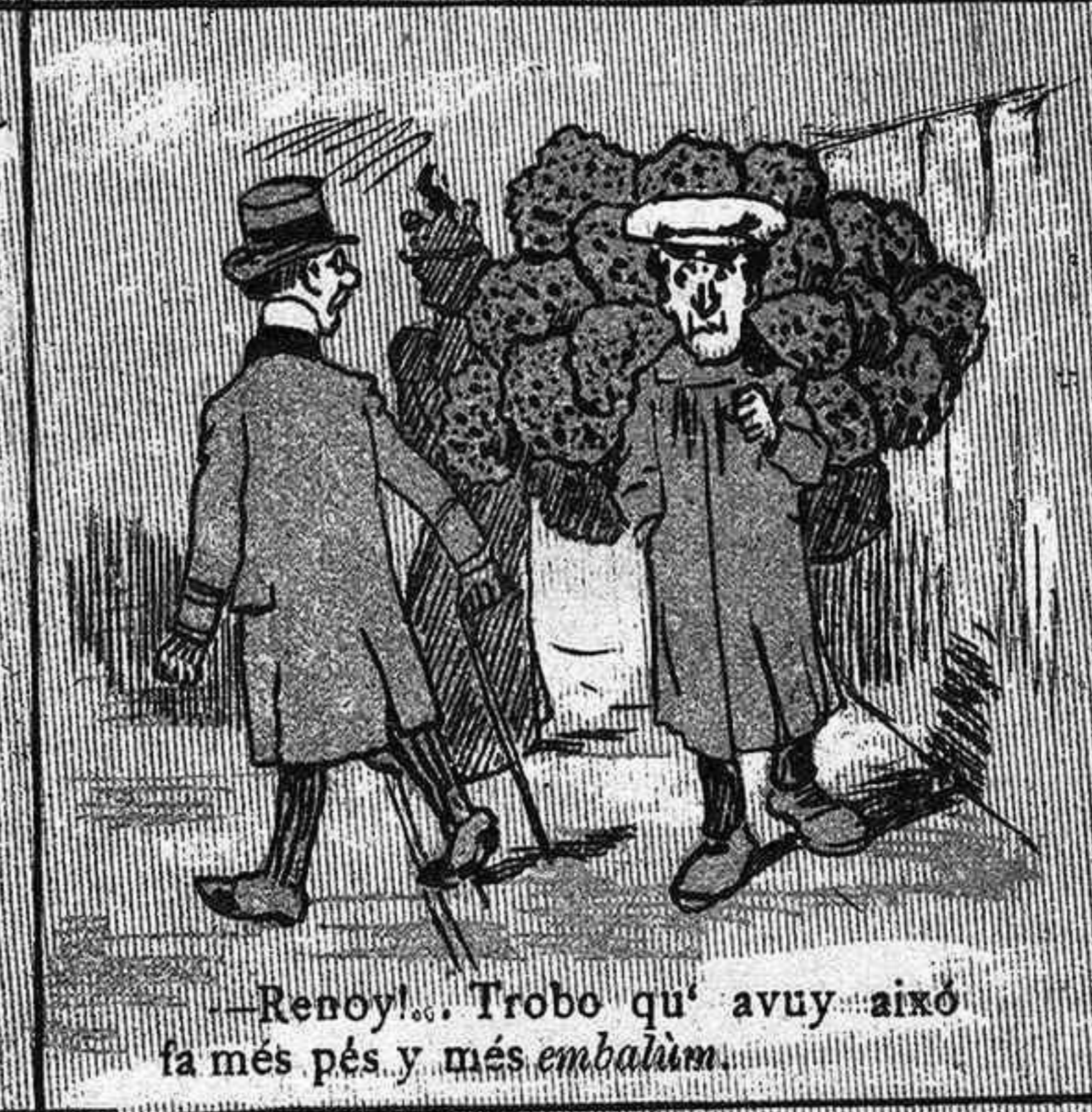
—Allí ve 'l diantre del venedor d' esponjas que tant m' atabala ab sos crits...

—Vaig á jugarli una mala partida.

—¡Veyám si s' inflan?...

—Renoy!... Trobo qu' avuy aixó fa més pés y més embalum.

—Oye noy; té han hecho la llesca. Ya verás... Descarrégal

—Te 'n convences ahora?
—¡Mal llamp l' ensorri al autor!... Al menos m' hi hagués tirat vi!